

Kuivajärvi — nälkämaan keidas.

Toukomiehelle kirj. *Onttoni Miihkali.*

Jatkoa edell. numeroon).

II.

Samovaari pöydällä vieraita vuotamassa.

E l i n k e i n o t ovat Kuivajärvellä ja sen naapurikyliässä aivan samat kuin vanhassa Vienassa: pienviljelys, kulkukauppa, metsästys ja kalastus. Pari, kolme vuotta sitten kulkivat kaikki isännät reppureina »Ruotsissa», sitten tuli pula-aika ja ukot häytyivät koteihinsa, jättäen kulkupaikoilleen sekä velkoja että velallisia. Velalliset ovat hiljaa eivätkä häiritse ukkojen rauhaa, mutta velkojat ovat äkäisiä. Ukot harovat partojaan ja kohauttelevat olkapäitään.

— Ka ei ole minulla kolmea kopeekkaa, — väittävät. Ja minkäs otat. Ovat näet aikanaan osanneet pitää varansa ja siirtäneet talonsa ja tavaransa sukulaistensa nimiin.

Nykyisin käyvät kaupalla vain Hietajärven Riiko, jota kehutaan maanmainioksi »hevosparsikaksi» ja ja Huotarin kotivävy »Karhu», jolla on myös kotikauppa, ja joka kyllä »karhuua» rahoja kokoon pula-aikanakin. Mutta Karhustakin etevämmäksi keuhuttiin Iivanaa, »Kepien Oleksin» poikaa. Se kuulemma oli osannut myydä lumikon kärppänä, kissan vesikkönä ja säkkimäärin jäniksennahkoja vaikka miekkosella olisikin ollut vain yksi sellainen matkassa. Oli vain pistänyt sen päällimmäiseksi säkin suuhun, alle vanhoja lumppuja. Iivanalla oli tavallisesti puolikymmentä kaupparenkkiä, jotka luultavasti jäivät kauas isännästänsä jälkeen kauppataidossa. Iivanan velat alkoivat arveluttavasti nousta, mutta hän »otti ta kuoli» vähän ennen romahdusta.

M e t s ä s t ä j i s t a on ehdottomasti etevin Iivana Ortjonpoika. Se mies kaivaa riistan vaikka kiven kolosta. Hänellä on omatekoinen haulikko. Isäntä pelkää sen joka hetki räjähtävän, mutta pudottelee sillä riistaa sen kun kerkiää. Kyllähän sillä kuulemma sattuu, kun pääsee aivan viereen ja tähtää sylen vasemmalle ja puoli syltä alas. Niin väittää Iivana, mutta kukaan muu ei ole sillä pyssyllä uskaltanut kokeilla. Iivana metsästää isänsä Ortjon kanssa yhdessä, vaikka muuten onkin eri taloudessa. Ortjosta ei kuulemma ole enää oikein ampujaksi, mutta hänellä on maanmainiot kärppäkoirat.

K a l a m i e h i ä parhaita ovat Huotarin Mari ja Hilipan Tomna Kuivajärveltä. He kilpailevat kovasti keskenään. Molemmilla on paljon hyviä verkkoja.

Marilla lienee kuitenkin paremmat, koska hän useimmiten kilpailun voittaa. Vieriviereen he laskevat verkkonsa. Joskus »hairiessa» toisten verkkojen päällekin, lappavat ne pois yhtäaikaan ja salaa tirkistelevät toistensa saalista, vaikeivat julkisesti ole mitään huomaavinaan. Ovat sitten toisilleen kohteliaita ja rientävät kilpaa maalle keuhin keittoon, ehtiäkseen ensiksi toiselle tarjoamaan.

Kuivajärvi, Hietajärvi ja Vuokinjärvi ovat lähijärviä, joista kalaa pyydetään. Kuivajärvessä on tuhattomasti n. s. »prostoita» kalaa, haukia, ahvenia ja särkiä. Mutta siikaa ei ole. On kuulemma ollut, mutta on hävinnyt. Ja kuivajärveläiset vahvasti epäilevät, että tähän häviöön on syypää kateellinen »vuokkilainen», joka ennen on järvestä pyytännyt kalaa, mutta joka on siitä pois häädetty. Vuokinjärvessä taas ei ole särkeä. Ja siihenkin on selvät syyt. On kuulemma muinoin eräs lapsi saanut sären ruodon kulkuunsa ja siihen »juuttunut». Maammo on »kironnut» sitten järven särjettömäksi.

Kuivajärveläisten ja hietajärveläisten kala-aitta on kuitenkin suuri ja kaunis **M u r h i j ä r v i**. Se on jylhässä erämaassa, aivan Venäjän rajalla, ja siellä pyytävät kalaa kaikki ympäri vuoden. Ja siellä onkin kalaa, jos jotakin lajia: siikaa, säynästä, muikkua, haukia j. n. e. — Murhijärvi on varsinkin onkimiesten paratiisi. Iivana ja hänen taattonsa Ortjo istuvat siellä usein ja onkivat aina muutamissa päivissä talven kalat perheilleen. Saavat useita saavillisia tavallisesti. Mutta Ortjo ja Iivana ovatkin armoitettuja kalamiehiä. He saavat sieltäkin, missä toisilla ei nykyisekään. Rahvas sanookin, että ei ole kumma, jos Ortjo kalaa saa, onhan Ortjo — tietäjä. Tietoutensa on Ortjo kuulemma perinyt sedältään **M i i n a l t a**), miehen nimi!) joka on ollut yli Vian kuulu tietomies ja paljon käytetty »patjvaska». Kyllä Ortjoakin »tietää». Ja ihmeellistä kyllä turvaavat häneen eniten nälkämaalaiset. Kyllä karjalaisetkin, jos »metsä» peittää karjan tai tulee jokin tuntematon tauti. Ortjo näet helposti saa selville, onko karja »metsänpeitossa» tai onko tauti kuolemaksi vai elämäksi. Mutta tavallisiin tauteihinsa hakevat kuivajärveläiset »rohtuo» apteekista.

Nälkämaalaisten naapuriensa kustannuksella Ortjo hyvin usein laskee huumoriaan.

Erään kerran sattuu hän olemaan kou-

Kuivajärveläinen isänsä haudalla kylänsä kalmistossa.

hulla timpermannina, kun tulee eräs vaimo ja valittaa opettajalle, että lapsella ovat silmät kipeät, eikö opettajalla olisi »rohtoa». Opettajalla ei ole, mutta hän kohteliaasti viittaa Ortjoon, ehkä tämä voi jotakin. Ortjo ei jää toimeettomaksi, tutkii silmät tarkkaan ja ilmoittaa, että opettajalla kyllä on sitä lääketta, jota tähän tarvitaan; nimittäin »tsistaja votaa» (puhdasta vettä). Opettajaa naurattaa, mutta Ortjo neuvoo, että tällä lääkkeellä pitää silmiä sivellä kolmasti päivässä. Vaimo lähtee tyytyväisenä ja tulee viikon kuluttua kiittelemään: hyvä oli lääke, aivan terveet ovat lapsen silmät. Ortjo oli aivan oikeassa, silmät kaipasivat vettä.

Erään kerran tulee naapurivaaran mies, vaikertaa vaivojaan. Ajos on kädessä, ei voi syödä eikä nukkua. Kuolemaksi on. Ortjo tirkistelee mieltävästi ajokseen, huomaa sen olevan aivan puhkeamaisillaan, töpeksi siihen ja vihaisesti komentaa:

— Mene kotiin, huomenna alat parata.

Niin kävikin, parin päivän perästä ajos parani ja emäntä tuli Ortjon vaivoja maksamaan.

Iloisia ukkoja ovat näitten vienalaiskylien isännät. Aina sana- ja nauruvalmiita. Mutta myöskin kipakoita. Monta juttua kerrotaan heidän kiivastumisestaan, m. m. kuinka kerran »Pieni Iivana» vihastuttuaan naapuriinsa Huotariin oli mennyt tämän kotiin, riisunut takkinsa ja sanaa sanomatta sivaltanut tätä korvalle, jonka jälkeen oli yhtä ääneti lähtenyt pois.

Näiden kylien kovin raataja on epäilemättä vanha Huotari. Kahdeksatta kymmentään ukko täytee, mutta aina on ensimmäisinä ulkotöillä. Eikä ole eläissään tavallista tautia sairastellut. Mutta kun hänellä on aina hirmuinen kiire, niin sattuu hän aina kompastumaan ja putoamaan milloin vinniltä, milloin salvokselta, milloin taas lehtihaasian päältä. Milloin olkapää menee sijoiltaan, milloin kylkiluut katkeavat, milloin kirves käteen kapsahtaa. Huotari ihmettelee, rassaa haavojaan, mutta ne paranevat aina »itsestäh». Nuorempana on Huotari ollut maanmainio juoksija; hevosia on juossut kiinni laitumelta.

Naiset ovat täällä kuten Vienassakin kovia raatajia, iloisia luonteeltaan ja puheliaita. He ovat myöskin pitkäikäisiä. Stahvein leski tässä eleli yli kahdeksankymmenen, kulki ulkona tulipalopakkasella ja pyryllä helmat ylös nostettuina ja paljain polvin. Ja valitteli kovasti, että kun tulee kohta vanhaksi eikä jaksa raataa. — Oleksin Katti hoiti vähänäköisenäkin kymmeniä vuosia karjaansa, ja lehmät olivat lihavia ja puhtaita. Kun tuli ilta lähti hän navettaan aina lyhdyn kanssa, ja siinä piti olla tuli. Vaikka lyhty olikin kainalossa ja tie oli etsittävä käsikopelolla. — Rantalan Miikkulan akka kantaa 40 kilon taakkoja selässään kotiinsa 23 kilometrin päästä maantieltä,

eikä ole tietääkseenkään. Pistää vielä joskus suoportailla tanssiksikin. Mutta hyvä onkin tanssia kun kauppias maksaa markan kilolta kantopalkkaa.

Kuivajärven prihat — nuoret miehet — ovat nykyisin hieman ihmeissään. Raja on kiinni, mutta heidän kylissään on sangen rajoitettu määrä naimaikäisiä tyttöjä ja nekin menevät rajavartiosotilaille. Nälkämaan tyttäristä he eivät huoli. Mistä siis saada vaimonpuoli?

Kuivajärven neitoset ovat korkeassa kurssissa. Ovat mainioita tanssijoita, osaavat hypätä jazzia ja rumbaakin, mutta myös kantrillia ja suli-luikkaa. Nimet ovat vielä karjalaisia: Oksenie, Palaka, Jeli, Santra, Iro j. n. e. Anni on kuitenkin yleisin nimi. Tästä johtui kerran hauska erehdys. Eräs rajavartiostotilas soittaa kapteenilleen:

— Herra kapteeni, saako sotamies se ja se mennä naimisiin?

— Kenen kanssa?

— Anni Huovisen, herra kapteeni.

— Hyvä on.

Jonkun ajan kuluttua pyytää lupaa toinen sotamies mennäkseen naimisiin myös Anni Huovisen kanssa. Kuluu aikaa, kun taaskin eräs sotamies haluaa mennä naimisiin Anni Huovisen kera; ja viimein neljäskin soittaa:

— Herra kapteeni, saako sotamies mennä naimisiin?

— Kenen kanssa?

— Anni Huovisen.

— Mutta mikä Anni Huovinen se on, joka menee kaikkien kanssa naimisiin? karjaisee kapteeni.

Kaikki tytöt olivat Anni Huovisia.

Mielipiteiltään ovat kaikki näiden kylien asukkaat valkoisia. Miehet suojeluskunnassa ja naiset lottia. Heillä on rajan tuolla puolen sukulaisia, sieltä pirahtelee aina tietoja, joten he ovat selvillä miten ihanaa elämä on tuossa »Paratiisissa».

Kuivajärvellä — jossa aikaisemmin on toiminut kiertokoulu — on nykyisin kansakoulu, maantietä rakennetaan parastai-kaa, rukoushuonetta aiotaan ruveta pystyttämään. Tämäkin äärimmäinen laita alkaa päästä muun maailman yhteyteen. Elin ehdot paranevat ja sehän on tärkeitä. Kunhan vain pysyisi ennallaan muu: kansan kauniit tavat, iloinen mieli, laulava kieli ja vanhan Vienan puhdas henki.

Kuivajärven nuorinta polvea.

KARJALAN SIVISTYSSEURAN VUOSIKOKOUS

pidetään sunnuntaina huhtikuun 9 p:nä klo 13,30 (1/2 2) seuran huoneistossa Helsingissä Runeberginkatu 32 C, 4 kerros. — Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Helsingissä, maalisk. 24 p:nä 1933.

Johtokunta.